

Potreba, da dobi človek kako ime, se čuti kar hitro po rojstvu. Ko se je upeljalo krščanstvo, dobil je vsaki novorojenec pri sv. krstu kako ime. Toda to ni zadostovalo. Ljudje so si izvolili še različne priimke, da bi tako lažje ločili družine in rodove. V preteklem stoletju poprijelo se je postavodajstvo vravnave imen. Patent od 1. listopada 1786, št. 591, je določil, da morajo imeti žena in otroci ime in grb moža, oziroma očeta.

Patent od 3. svečana 1776. leta, ki velja za Galicijo, prepoveduje sinovom in hčeram očetovo ime izpreminjevati.

Patent od 23. malega srpana 1787. l., št. 698, določuje, da morajo židje, da se preprečijo vsi neredi, si izvoliti gotova rodovinska imena in nemška predimena.

S cesarskim odlokom (Hofdecret) od 12. listopada 1787. leta, št. 746, poslal se je zapisnik nemških predimenov (obsegajoč 109 moških in 35 ženskih) židom.

Državni zakonik (1811) omenja imena soproge (zakonske žene), zakonskih in nezakonskih, ponovljenih in pozakonovljenih (legitimiranih) otrok itd.

Cesarski odloki od 21. vinotoka 1813. leta, 21. vinotoka 1815. leta, št. 1185, in od 19. svečana 1820. l., št. 1650, dajejo dušnim pastirjem navodila, kako se imajo ravnati pri pisanju krstnih knjig glede zakonskih in nezakonskih otrok. Kako in v katerem jeziku pa naj se pišejo imena, o tem navedeni patenti in cesarski odloki ne govorijo in znano je in nihče ne more tajiti, da se je pisava različnih imen v teku časa z razvojem posameznih jezikov izpreminjala in da se je naravno tudi spremeniti morala.

Dušni pastirji posluževali so se v začetku latinskega jezika, kateri znamenj kakor ck, sch, tsch, č, š, ž itd. ne pozna. Za slovanski z in ž nima nemški jezik nobenega znamenja. Nemški jezik nima za mnogo slovanskih glasov odgovarjajočih znamenj, za to se morajo v znanstvenih delih pri natančnem razpravljanju nemških dialektov in tujih jezikov povsod rabiti latinsko-slovanska znamenja.

Oziraje se na v začetku imenovani odlok okrajnega glavarstva celovškega, bi Hrvatje in Čehi ne mogli svoja imena pisati v sedaj navadnem in povsod priznanem pravopisu. Hrvatje so imeli 4 ali 5 različnih pravopisov in Čehi sami so še le v tem stoletju (1820 in 1840) uravnali svoj pravopis.

Slovenci so rabili od 16. stoletja naprej do prve polovice našega stoletja tako znano Bohoričico. Prejšnja znamenja f, fh, zh nadomestili so zdaj z š, č, z in ž. Starih znamenj sedanj rod ne pozna več, če ravno se nahajajo še v starih krstnih knjigah.

Rusi in Srbi bi morali pri nas vedno rabiti le cirilico. Kvekvíč ne bi smel tako pisati, ampak „КВЕКВИЧ“.

V preteklem stoletju bila je navada, ženska imena s končnico „in“ označevati. Tako se je imenovala žena Majerja Majerin itd.

Kakšne zmote bi se provzročile, če bi se povsod hoteli pokoriti povelju celovškega okrajnega glavarja, se

lahko misli. Visoka vlada bi morala celo vrsto uradnikov nastaviti, kateri bi morali vse krstne knjige, v katerih so se posamezna imena v različnem času različno pisala, pregledati in prvotno pisavo družinskih imen uvesti. In kje se tu neha?

Toda mi mislimo, da imajo vladni organi veliko nujnejšega in koristnejšega posla, kakor pa na to delati, da bi imena okamnela, in naredbe kovati, katere kažejo le naklonjenost nasproti posameznim narodnostim.

Ne moremo lahko misliti, kako bi zamoglo koga zanimati, ali se njegov sosed tako ali pa tako piše.

Bratom Zablacán je gotovo vse jedno, ali se njih domačin Tschernigg ali pa Černik piše. Po cesarskem odloku od 5. rožnika 1826. leta je na Avstrijskem kaka izpremembra imena le redkokedaj in le v posebnih slučajih dovoljena ter se mora za dovoljenje pri oblasti prositi. Najvišji odlok od 18. sušca 1866. l., št. 1452).

Da se prosto izvoljuje kako rodovinsko ime, kar se mora za osebno pravico vsakega samostojnega in samovlastnega državljana smatrati, je na Avstrijskem preveč omejeno in vendar se nahaja pogosto potreba in želja, da se priimek spremeni. To dokazujejo jasno tako zvana domača imena (Vulgarnamen). Na Primorskem se navadno za krstnim imenom osebe imenuje krstno ime očeta, tako Franc Antona Mihič-a.

Izpremembra krstnega imena je le v gotovih slučajih dovoljena, na pr. če se da kdo krstiti ali pa če vstopi v kak duhovni red. A vendar se pišejo krstna imena v različnih jezikih popolnoma različno, tako: Joannes, Johannes, Johann, Hans, Jan, Janez, Hanuš, Janos, Ivan, Ive, Ivo, Giovanni, Jean, James itd. Brezštevilno izgledov bi se v tem oziru lahko navedlo, a vendar nikdo ne bode hotel trditi, da ta nazivanja (imenovanja) različna krstna imena značijo.

Oziraje se na to, dovoljujejo si podpisani vprašati nj. ekscelenco gosp. ministerskega predsednika kot vodjo notranjega ministerstva:

„1.) Je-li nj. ekscelenciji odlok c. kr. celovškega okrajnega glavarstva od 13. prosinca 1896. l. znan?

2.) Kaj misli nj. ekscelencija storiti, da se obvaruje ljudstvo pred takimi, v zakonu in v dejanskih razmerah nikakor ne utemeljenimi odloki, ki so le pripravnici, vzbujati nepotrebno razburjenost in izpodkopavati vzgled oblasti?

Dunaj, dne 12. sušca 1896. leta.

Povše, dr. Gregorčič, Seichert, Robič, dr. Gregorec, Alfred Coronini, Pfeifer, Kušar, Višnikar, Koblar, Klun, Vošnjak, dr. Ferjančič, Borčič, Radinsky, Nabergoj.“

Politični pregled.

Dr. Lueger v Gorici. — V nedeljo na večer raznesla se je v slovenskih krogih goriških vest, da pride v ponedeljek poludne dr. Lueger iz Trsta v Gorico. Svoj prihod je naznanil visokorodnemu g. grofu Alfredu Coroniniju. Goriški Slovenci so bili veselo iznenadeni ter so sklenili prirediti sijajen sprejem vodji protisemitskega gibanja v Avstriji. In res se je zbralo na kolodvoru okolu 400 ljudij, med temi

tudi nekoliko takoimenovanih konsevertivnih Lahov. Na peronu so vsprigli dra. Luegerja, Schneiderja dra. Brzobohatega in njega soprogo: gg. grof. Alfred Coronini, dr. Gregorčič ter dr. Rojic. Ko so dunajski gostje izstopili iz vlaka, pozdravil jih je gromoviti „živio dr. Lueger“, kateri klic se je navdušeno ponavljal dokler se niso odpeljali v spremstvu v Hotel Suda. Okrepčavši se nekoliko, peljali so se na Kostanjevico, kjer so ogledali cerkev in rakev Bourbonov. Zatem so se odpeljali v kronberški grad Coroninija, kjer sta jih vsprejela dražestna grofica Olga, šurjakinja grofa Alfreda in nje soprogo, grof Karol Coronini. Ogledali so starodavni grad, njega starinske umetnosti ter občudovali divni razgled raz teraso. Mej južino napil je mladi grof avstrijskemu patrijotu dra. Luegerju, a ta grofovski rodovini Coroninijev Kronberških. Zadovoljni vrnilo so se izletniki okolu sedme ure v Gorico. Ob 8 $\frac{1}{2}$ zvečer otvoril je v vrtnem salonu Sudovega hotela dr. Gregorčič zaupen shod v smislu § 2. društvenega zakona, katerega se je udeležilo okolu 400 oseb, mej temi večina slovenskega razumnštva goriškega, posebno veliko duhovnikov, obrtnikov in kmetov. Dr. Gregorčič je pozdravil v slovenskem in nemškem jeziku zbrane, opisal pomen in delovanje Luegerjevo, tega neustrašnega prvoboritelja za osvobojo krščanskega ljudstva. Za tem sta govorila v enakem smislu v obeh jezikih gosp. Gabršček in kapelan g. Drmastje iz Solkana. Vsem trem se je burno ploskalo in pritrjevalo. A ko je stopil dr. Lueger na oder in začel popularno slikati in razlagati pomen in delovanje krščanskih socialstov ter rovanje in škodo židov in njih upliva za blagostanje narodov, ni bilo pritrjevanja ne konca ne kraja. Ko se je dr. Lueger zahvalil na krasnem vsprejemu, kakoršnega se ni nadejal v Gorici, bilo je zopet novo in nepopisno ploskanje in zatiranje od vseh strani, da se mora smatrati mej goriškimi Slovenci ljubljnim domačinom. Govoril je še Schneider mej živim odobravanjem. Prišla je polnoč, ko se je zaključil shod. Vse je drvilo in sililo k Luegerjevemu stolu, da se ž njim rokuje. Odidšemu v spremstvu grofa Coroninija, dra. Gregorčič in dra. Rojca, zaorila so mu zaporedoma burni živio-klici. Ker je bilo na shodu tudi precej laške konservativne inteligence, se je pričakovalo, da bode tudi od teh kateri govoril. A zaman! Sedaj se pa pritožujejo in javkajo, da niso prišli do besede drugi izvemši Vervego, kateri je v svoj kratkobesedni govor prav neumestno vpletel zidanje cerkve sv. Jesusovega. — V torek zjutraj peljali so se dunajski gostje v spremstvu grofa Alfreda Coroninija v Oglej in Gradež, od koder se vrnilo ob devetih zvečer. V sredo zjutraj vrnilo so se na Dunaj.

Mladočehi. — Mej Mladočehi nastal je hud razpor. Radikalnejši življi niso nič več zadovoljni s sedanjimi mladočeskimi voditelji. Te dni je bil zaupni shod Mladočehov v Pragi, na katerem je večino mladočeskega kluba posebno hudo prijemal dr. Gregr. Očital jej je, da nima več naroda za seboj, da je preveč vladna i. t. d. Jednako ostro sta govorila Vašaty in Rašin. Shod se je razšel, ne da bi se bili kaj sporazumeli. Razni mladočeski listi se že ravsajo mej seboj v veliko veselje raznih nasprotnikov. Zmernejši Mladočehi so hoteli jo zavoziti na pot, po kateri so hodili Staročehi, a to ne gre, ko so poprej toli proti Staročehom zabavljali.

Propadanje Madjarov. — Ministerski svetnik Beksics ugiblje in ugiblje, kako bilo pomoči madjarstvu, koje po svoji lastni vrednosti ni zmožno za asimilovanje drugih narodnosti. Iz te brošure bilo bi še navesti: Kmetje božajo, izseljevanje se množi. Socializem nastopa vedno drzніше na Ogrskem. Madjari se moreje vzdržati le s pomočjo drugih narodnostij. Nekdaj so se pač močno množili Madjari, a sedaj je temu drugače. Mimo tega je umrljivost otrok jako velika. Po zadnjem ljudskem štetju se je število Madjarov zmanjšalo v 25 komitatih. Velik nedostatek na Ogrskem da je veleposestvo. 63% vse zemlje pripada veleposestvu. Beksics svetuje veleposestvu, naj svoja posestva v notranjem razdeli med kmete in naj se

zadovolji s posestvi od periferiji. Ako ne stori tega iz patrijotizma, zgoditi se bode moralo nasilno. Posestva cerkva mora država potegniti nase, posestva veleposestva se morajo razdeliti, ker tako zahteva „patrijotizem“.

Nemčija, Italija in Avstro-Ogerska. — Nemški cesar Viljem sešel se je minole dni v Benetkah z laškim kraljem Umbertom. Te dni se je mudil nemški cesar v posetih pri našem cesarju na Dunaju. Tema sestankoma vladarjev se pripisuje velika politična važnost, češ, da se poživijo trozveza obstoječa mej napominami vladarji. Listi tudi zatrujejo, da morata ta poseta nemškega cesarja dobro vplivati na občni evropski mir. Razume se, da je jednako v Benetkah kakor na Dunaju bil nemški cesar povsod lepo vsprejet. Umevno je pač tudi, da se je pri teh političnih posetih marsikatera politična rekla, ker je nemški cesar sprejel tudi v avdijenci laške in avstro-ogerske ministre in brezdvomna je, da more vse to le okrepiti prijateljske odnose mej temi tremi evropskimi velevladnimi.

Nemčija in Francija. Prav v istem času, ko je nemški cesar odpotoval v posete k laškemu kralju in našem cesarju, odšel je nemški kancelar knez Hohenlohe v Pariz. Zatruje se, da ima to kancelarjevo potovanje v Franciji politični namen. Namreč napraviti novo smer vnanji politiki nemški. Cesar Viljem je namreč uvidel, da more svoje interese v Egiptu le varovati v zvezi s Francijo in Rusijo zaradi tega bi rad s tema dvema zvezo napravil proti Angliji. Mej tem torej, ko nemški cesar sam obnavlja zvezo z Italijo in Avstro-Ogersko, išče njegov kancelar podpore pri Franciji in Rusiji. In to vse le napram Angliji. Nemčija mora se močno bati Anglije, da išče toliko zaveznikov proti nji. Iz vsega se pa tudi vidi, kako omahujejo velevladi v svojem ravnanju in se nagibajo zdaj na to, zdaj na ono stran, kakor jim kaže. Sploh če se danes govori o kaki zvezi, se jutri ta zveza že lahko sama nasprotno stoji. Vse to omahovanje velevladij je pa zelo dobro za ohranjenje občnega miru. Drug družega se boje in zaradi tega se ne upa drug družega prijeti, temveč vsak le išče proti drugemu zaveznika in to danes tukaj, jutri tam.

Italijani v Afriki. — Položaj Italijanov v Afriki je še vedno slab. Pri Kasali so baje Abesinci napali Lahe in jih 300 potokli. — Pogajanja za mir s kraljem Menelikom so morali Italijani ustaviti, ker vse obravnave niso dosedaj imele nobenega uspeha. Menelik z ozirom na svoj sigurni položaj veliko zahteva, česar pa Italijani ne marajo dati. Seveda dati in poravnati se nočejo, tega pa ne pomislijo, da stane tudi ogromne denarje Italijo, ker ima svojo vojsko v Afriki. Še več, ne samo denarja zahteva vojska, temveč tudi nebrojne človeških žrtev. Z mirom bi se vsaj naredilo konec preli-vanju krvi.

Obrtnija.

Belokranjska železnica.

(Govor posl. J. Višnikarja v seji poslanske zbornice dne 17. marca t. l.)

Visoka zbornica! Ne mislim se spuščati v vprašanje o železnici čez Karavanke in Ture, o katerem se je danes govorilo že z raznih strani, in katero se tiče tudi naše kronovine, le mimogrede omenim, da stojim na strani zagovornikov železnice čez Karavanke, ker je ta interesom avstrijskih dežel dosti primernejša, nego železnica čez Ture ali čez Predel. Oglasil sem se le za besedo, da govorim na kratko o specijelni zadevi mojega volilnega okraja, namreč o belokranjski železnici. V tem